

Landskap: Skåne Upptecknat av: Ellida Ohlsson
Härad: Vemmenhög Adress: nr. 5, Lvenstorp, Skurup
Socken: Gäddelöv m. fl. Berättat av: Hanna o. Ola Persson m. fl.
Uppteckningsår: 1944 Född år 1854-55 i Gäddelöv

Öknamn och deras uppkomst. s. 1-15.

Original. s. 12-15.

Tillögg till folketrosbildning från 1800-talets Gårdstros
Till denna bildning är småfolkets liv på 1800-talet på väg
över fogas något om ökenmannen.

Den folketros hade tilltogs också ökenmannen. En del av
dessa tro är helt oskyldigt slag. Tillkomma för att skilja
personer med samma namn, sådana som "Norse Per" &
"Sumre Per" med den utan tillögg är tillnamnet s. s. "Sumre
Per Pöden". Det var ju en benämning som gäldade var som kallat
man ofta var det så att man sade "Sumre Pär" & "Norse Pär"
när vederbörande hörde det mer "Lille" & "Stor" eller "Långa
Pär" bakom deras rygg.

Och så förekom en oändlighet av ökenmannen av mera stark
innebörd, som också de ryftade på utseendet & jag vill
närma några som hört komma in om det omiade, främst
Gårdstros, som skildrats, många flera än de nämnda ha
funnits. De tala i regel för sig själva: Rökella Hanson,
Jens Skalle (liten), Sven Döner, Hans Flebb (den lilla) Ola
Kjupp, Nanta Långhaga, Per Skocke, Långa Elva & Lilla Guggen

Stenfrusten (störväst) Lyrdejon (liten) Nätterman (lille Nettelman
o om liten), Den kerskanode (lam kand) Trätningjen.

Så kunde lyman i rimet og ge upphov till ökenamn
och dessa var jag, kanske så en händelse inte men än
Att jag från Gäddelör Trupsten i Jims Rorm. Utanför omö-
det kan det finnas flera: Elser - boten (n:11). Glutten,
Ånga Kama, Kärningjen (småen) Grämilla (falskt smilande)
Rie Per Fätti, Kyledla - barnen (ingen lara) Lofin barna är
kallad Alla Kifingjer (en finger borta), Glada änkjan, Klöge Laro
(större pojke, klok). Dästa Flabla (Dorota, värdstör i mat)

Glade någon begätt en rätlig handling den något spassande
kunde både kan i kars efterkommande i flera led bara
rättas om att ett ökenamn skulle komma att följa dem.
Som detta slag av ökenamn komma ha sitt särskilda in-
tresse vilde jag ta med så många jag minns men först
nämna de som hört komma i Gäddelör. "Kittet" var ett
namn som uppkommit därigenom att någon ljudligt "brist
sig illa åt": byrkan. Glas tank i barnbara kom så ett heta

7. cc Skithus Jins : Skithus Jinsas Elva. Varas Kristian Tobak
fick sitt namn vet jag ej om det var stild eller ovanligt sin
förbrukning. Kunde Per Ericksj hade något med potatis-
stild att göra. Lärskilt belysande för folkets mistiskning
i luthrande är ökrammen: "De lilla vellsignade" & "De stora
färbarmade"; det var en mor i Gärdsbör som hade en liten
egen son i en något äldre ålder. Hon brukade till sin
egen pojke med en röst säga: "Ditt lilla vellsignade" men
till den andre med hörd röst: "Du ditt stora färbarmade".
Dessa två folk så ofta att ännu allmänheten kom att
kalla dem så hela livet igenom & när man sedan undrar
över några släktskapsförhållande som härstammat från
den yngre av dem kallar de dock till med det samma när
någon sade: Han & sonen till "De lilla vellsignade", namnet
har förblivit men efternamnet lade i minnet.
"Per av Pörrige" hade varit i Danmark & där presenterat
sig som Per från Pörrige & kom här att kallas så.
En anledning till att den förut nämnda Dotter slatta fick

4
sitt namn förtjänat också att nämnas. Men lät man
laga hem som helst utan eftertanke. Så skedde det en
gång till en granne med "smöge-pölsa" (blodkro), som det
brukades när man slaktat, i en tillsagd att köpa från grann
en att "man fick inte försmå liden". När hon kom in fram.
förde hon historien så: "När jag var äldst här förstod
inte liden". "Pölsa-liden" skall ha sitt ursprung därigenom
att hon när hon var på väg med skark-pölsa i det första
vägslaget ramlat omkallad vid huskanten i spillet ut pölsan,
blodkroarna, somlet ihop dem igen i gåt in med dem
men togit fel i färd med något annat av samma form
som brukade lämnas av barnen kunnarna.

"Tjuna Per Klara" var namnet på en hel Tjuna-sinns-
familj som varit en anedd i välsagad brudfamilj utan
fatta blod till de rätt som det var blev ostrogade. Jungslock
i rumoakade i Andustör. Det var en av den tidens största
sensationer som sent glömda, namnet kom också att väcka
vid släkten i flera led, till sng i flera för många ostrogade
släktlingar.

5.
Kniuten skän i Jakop Kläij var namn som uppstod genom i-
garens umgänge med djur, något som man öfarna talade
om. Pitter Puitt kom så att han var bestyrare, rockare
liksom Rockare Helen utomför Gärdestro (fr i sälliga-orna
hållna ofta så tatterstilet.

Trompen eller Kniuten Tromp kommer liksom Pitter så
någon osnygg handling, han hade "Trompad" på någon
offentlig plats eller i sällskap, kanske vid bordet.

Utomför Gärdestro rib jag nämna: Potten i Potten (skulle
personen) hade suttit inne för något best "på slottet".

Sulten eller Sulten hade någon gång i marknad stulit en
sylta från ett ingetänd i namnet gick i en tins nästan
ingen visste något om upphovet. Per Klare hade stulit
kåse. Hogen hade misshandlat en hund till döds,
Gäsen hade kommit till så att en pojke som var
mindre vetande varit så att vaktas gäsen i dämris
kommit att bli ihjäl gäsen. Det hände vid Skump
marknads tid vid en av de stora öfarna En son i gäden

band den dolda gåsen på poststreckens rygg i Trang så
denne ett gå fram i åter på den starkt trafikerade vägen
en liten bit från Skunng hela dagen, den var det kanske
tre dagar. Följden blev att bonden och i valstjärken,
man i man emellan kom att kallas Gåsen i hela sin
livstid i det kan ifrågasättas om inte hela släkten, alla
i välskydd, haft behag av öknamnet som ej kan glömmas,
en i annan stark replik än gåsen i deras minnen som komma
fram ännu 70 år därefter.

Gamla Galanta: gammal ö yster. Jins Himmelmannen
utgår ett bevis för hur oerhört lätt ett öknamn kan uppstå
Det var en ung man som gått i jättarärende. Hans mor
talade om hans förtag. När han kom hem utan att ha
lyckats frågade man hans mor "Var det gått för Jins,
eller kanske var det Per; hon svarade då undvikande:
"Jo, han i Himmelmannen". Det var nog för att den unge
mannen skulle komma att kallas Himmelmannen i hela
sitt liv; när han blev gift i fick han bli det "Himmelmannen"

Per i Elva s.s.v. i närheten av "Per Hlinkemman" s.s.v.
Hjuga Ritta utgår en förväring av "huga rättning",
manen var befäl i skapshyttelägen i närheten av kommen.
derade sin trupp till det för dem som "huga ritta" och så kom
manen att kallas.

"Kripsten" hade rättat inne för stild. Det svarta jänd
var av samma slag.

"Skidhuden" kallade sig sålvt på några smyg-
skymshandling långt tillbaka i tiden men namnet var
löst kvar in i senaste tid.

"Hetta på dansen" (alla valen) kallades en kvinna med flera
barn med olika fäder; detta namn tycks dock ha gått bort
med henne. "Hoster på gaden" bodde i ett hus som
låg vid bygatan i den lilla staden på vägen för att på
fallfalle att komma i samspel med dem som kom vägen
fram. Kripsten hade fått sitt namn av sin att säga
blipp till, han uppträdde gärna som medlare vid brj.
"Gyntefar" hade fått sitt namn av ryttaren som komman

Yrkessamn

- "Storbskräddaren" (stolt ett krims plogg, tagelstoppad underbygd)
- "Träboringjarskräddaren" eller Träboringjer (som nämnd)
- Luruvor (en mäs, träng) nydde ploggen för mäs eller
ansåg en vara materialist för "snösnövit" - litet tilltaget.
- "Skaggen" skräddaren, uppkommet skänd. Dessa samn
Luruvor o Skaggen överflyttades på barmen - Luruvor juo.
- "Rager-spiss" kom dels en utseendet dels en den plats där
kanns han läg på en spets mellan två vägar.
- "Backskräddaren" kom en husets läge på en backe, samnet
ägede endast beständ under denna mans tid som oftast en
jaktis med ridarna samn där inga viss plats en nämnd
han platsen samn bli det ett annat, där förturen det
i flera generationer togo anflyttning till annan ort.
- "Tänsta skräddaren" kom en boplatsen på Trösten.
- As andra yrkessamn mäs nämnes från Gärds förs.
- "Gören Blega" mälare, talat för sig själv.
- "Kile-smen" ryssade med klammick, slog ädel i darg

nt tändur med verktyg som han själv tillverkat o
han för öfrigt mycket duktig som djurläkare.

"Stige-men" talas för sig själv.

Utanför Gäddströ kommer: Kristian Stenbomare, bonad
utan. Skole-Elva, småskollärare dotter, som under julestäm-
man är skotte skolan i Lindby, blandad skola, med
alla klasser av barn från hela socknen. Den belägenhet
utan annan vindar än de som finns i skolan, de jamma
barn som återvisats från prästen flera gånger i red i voss
både 17-18 år gamla. Lärarinnorna kallades som aldrig mer
skole-Elva kallades: "oh min tid".

"Garpen" var skivmålare. "Pål Randa" skämt.

En målare var begåvad med flera skrämmor, "Kal-
drickja-brö", han var glad åt suppen i hans mål-
ning hade starkt tycke av just dricka blandning
med bröds smulor i. Li kallades han för "Stor frä" (stora frä) därför att han, när man bestod något gott på
ställen där han var, alltid bad att få lite hem till mor.

ACC. N:R M. 9511:10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det tredje namnet "Jakaranda" ^(pek) synes kan ha fått på så
sätt att kan en gång kallat ombuds med sin färg i sina
dunkar i dårigt färd alltså blandat ombuds. När
man såg det skall kan ha sagt: "Jär kan ja ja jakaranda
som ja aldrig kan fåt reda på fast ja försöker i hela
mitt liv", imitation av jakaranda var målningen på
målet på 1870-talet i kanske något senare.

Handlande hade i regel ett örnamm. Här några från
orten, de kunde ja inte krytas till visst mindre område.
Rasmus-Lida, Besa-Karna, Liskie-Jokarna eller
Jokarna-Hanliska, Bissen, Pickjona, Kiverna (om)
Lars Holm (handlade med kala i Lilla Holm), Johan -
Bleck (blecksvor) Ysta-käringarna som köpte upp ägg o.d.
i marknader.

Christampara örnamm

Slättedal, Knickjen eller Ole Knickjen från Gäddvå
Urnbring: orten: Kempen, Mossa i Lysse (maka) Kristina-
vossen, Pickje-Anna, Hjärte-Pär, Andra, Gulningjen

Udala-barden, Ståta Buta, Ingjar Pore, Skatta Palla
Snoddan, Den följande sonen, Hans Råback, Sködi, sen-
Bückjan, Sködda ^{hans}, Jins Grydegrön, utseendet till och tilltills jins:
dialekten: bister uppsyn, Skajerna (skikt) Potterna (skikt, stulet bruns?)
Gladerna (skikt), Gammbrucken (tattan maken till och den Kela)
Ordbestämde skruar.

Fran Gaidelvi under några exempel, det var nämligen
vanligt att platser namn gick till namnet i följande ofta
den tråk följande: Per Bom (Bomhuset), Skatta Krigarna
Per Pels (Pelshuset): Pelsan, Pirare (Pirarehuset) Pella Långstöd
Köse: Gräny har gett uppen till Köse - kängen i Köse - 2062
Fian Olöv har man Olövkängen i från Skimringar -
Skimringe - kängen i Skimringe - friaren (att per original)
Firingjen (n:4), Jins Skimbar (Skimbar), Kristin Tanagra
Skatten i Kängen, Per Döval (Dövaltry), Skattarna (Skattar)
Ale Damm (Dammhus) Kross Snickaren (Krosshus) Funder
(Funderhuset) Källa (Källan), Palfarna (Palfarna) Per Kaga (Kagahuset)
Tattibars-Lotta, Vassan - ma (Vassan) Källa skruar (användes
i boställe)

ACC. N:R M. 9511:12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

en officiell titel som kunde gå i arv i släkten.

Original

Vi ha i originalen som var gemensam egendom för hela släkten då en del vandrade omkring i bygden. "Riksdagsmannen" var otvivelstänkt & mest kända original. Han ock hade på sitt vitt namn dömts att han gått den långa vägen till Stockholm för att som luffarnas representant delta i en luffarnas riksdag. Han hade utträtt ut mig att visst ställe insida & utanför dess gränser satte han inte sin fot här han gick omkring i gårdarna & lade sin talan för brännvin i, fastän mindre viktigt, met. Han kallade mig alltid själv för Riksdagsmannen i vilka respektens ämbeten, först var en man ansåg det för en ära att på ett hus, då kom spiksladan i gång. Han ville också gärna ha drän av red som kälst som var bra. Om t. ex. en träd bar god frukt kunde gott riksdagsmannen förstå att det var därför att han satt där, väga & orimligt utvisade inte för honom. Han smickade honom för att på honom att

18
prats i både utloj då, en sup då i då piggade upp man
i mer, men trödde man hans ena aldrig så lite i sinna blev
han stött i gick. Gärna talade han om sin intillade fröken
"pöken Julia" för henne hade man ett särskilt drömmigt
han låg ständigt i badkarer för att för en svart
flöde där bak ibland var den nästan bröta i när den
gick helt bröt skulle brötnas i i riksdagarnas hjär
då alla sina vänner. Tio tolvstätt spitt i osga bonellis
kände han alla i väderställe folk på ritt eget sätt, ja han
var en stor kännare av människorna. När man g gjer
nog av honom i en gård kunde han gå till rätta med
den i en minutig när han kom ut: "En sup bara, i bjude
Riksdagarnas på pantoffeln, nej, ja kännare dig J. den
A. på T."

Unga brödfiged i Vlasso Läst (om det är olika benämningar
för olika uter i samma person kan jag inte komma utfriska)
sprung i kapp med tiger i som först fram.

Kvinnor var en annan tigger. Vlasso Läst hade en gång

Taget en släktad gås men den enfaldigaste Kärre skulle
vara den. När de blest oförvanta sig Kärre som var
omöjlig att komma upp, gåsen ö sprang sin väg lämnande
den ganska oskyldige ö dumme Kärre att ta emot den
stryke som varade. Det skulle vara då Kärre som var
förvåningarna av det hända ordet: "Den illa grön kan illa
fär" det lät nämligen så från Kärre: "Den illa grön kan far".
Topparna: Topparna: Länga Blå (-kudda) var ett par systern
som gick i liggde ibland en liten förmögenhet bladda på
ett. Ögrenen färdade pått med en röd ärm ö en blå, en röd
ö en svart strumpa o.s.v.: samma stil. De var tråkiga
därav den lilla sken som man dock i regel ej ville säga
ut utan förkortade som här ovan.

Öl. Fajnamat var ett annat namn ö en något konstig indi-
vid som tog ovanligt länge steg därav namnet.

Lingjörsmannan skärten Lingjörsmannan ö Lingjörsmannan apögen
ginger och ö omföring i släktfärdade plagg, de färdade.
Fru Klett var ett krimligt original som gick omföring

på 1850-talet blödd i hatt något som annars aldrig
kom i fråga då.

Så till sist ett par namn som utgör en humoristisk
omskrivning av utländska namn i uttryck som man
ej förstår eller kunde uttala. Så kallades allmänt den
tyske eller polske språkforstern Gottschevski man i
man emellom för Schousa i ett uttryck av skänd
lydelse har kommit allmänheten att kalla en person
för Nicks för Nicks, båda dessa uppgifter från Gärdeslöf.

Ett par namn där man kan misstänka att de nämnda
orden utgåva öknamn för avsluta elmsa samling:

- Lissa, Lusa, Klusa, Blåjarna, Hvidengra från Gläns-
björn.

Stiger i Gjöra, Gläntan i Per skansen, - Holldnan i Skansmen
i Iron Dörrer.

Smått i: ena namnen händelse i ettigt vid Pillerjögden.

Denne samling / in är lätt förstådd och inte publiceras!

ACC. N:R M. 2011:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Tillägg till folklivsskildring från 1800-talets Gärdslöv

Till denna skildring av småfolkets liv på 1800-talet får nog även fogas något om öknamnen.

Där folket bodde tätt frodades också öknamnen. En del av dessa voro av lätt oskyldigt slag. Tillkomma för att skilja personer med samma namn, sådana som "Norre Per o Sunnre Per" med eller utan tillägg av tillnamnet s.s. "Sunnre Per Päsén". Det var ju en benämning som gällde var som helst men ofta var det så att man sade "Sunnre Pär o Norre Pär när vederbörande hörde det men "Lill" o Store" eller "LångaPär" bakom deras rygg.

Men så förekom en oändlighet av öknamn av mera elak innebörd, som också de syftade på utseendet o jag vill nämna några som hört hemma inom det område, främst Gärdslöv, som skildrats, många flera än de nämnda ha funnits. De tala i regel för sig själva: Röballa Hanson, Jins Nobb (liten, Sven Döver, Måns Flabb (stor läpp) bla Käpp Könta Långhaga, Per Nacke, Långa Elna o Lilla Ingjar

Storfrusten (störväxt) Syskjoen (titen) Nättermann (lutte Nettelman o var liten.

Den korshånade (lam hand), Träbeniegjen.

Så kunde lynne o: sinnelag ge upphov till öknamn. Av dessa har jag kanske av en händelse inte mer än ett par från Gärdslöv Tjupsten o: Jöns Krom. Utanför området har det funnits flera Elnor-botben (näll). Glutten, Arga Karna, Näringjen (sniken) Gråmilla (falskt smilande) Rie Per Fatti, Nykulla - baronen (ingen baron) Löjnkrona även kallad Ola Nitringjer (en finger borta). Glada änkejon Kläge Lars (Åsums pågen, klok). Dårta stabba (Dorotea vårdslös i prat).

Hade någon begått en rörlig handlig eller något opassande kunde han i hans efterkommande i flera led vara säkra om att ett öknamn skulle komma att följa dem.

Som detta slag av öknamn kunna ha sitt särskilda intresse vill jag ta med så många jag minns men först nämna de som hört hemma i Gärdslöv. "Skitter" var ett namn som uppkommit därigen att någon ljudligt "burit sig illa åt" i kyrkan. Hans barn o: barnbarn kom så att heta t.ex. Skitters Jinses Elna. Varav Kistan Tobak fått sitt namn vet jag ej om det var stöld eller ovanligt stor förbrukning. "Kunde Per Ericki" hade något med potatisstöld att göra. Särskilt belysande för folkets inställning i hithöranda är öknamnen: "De lilla vellsijnade" o: De stora fårrbannade; det var en mor i Gärdslöv som hade en liten egen son

o en något äldre styvson. Hon brukade till sin egen pojke med en röst säga: "Ditt lilla vellsijnade" men till den andre med hård röst: "Du dett stora fårrbannade".

Detta hörde folk så ofta att även allmänheten kom att kalla dem så hela livet igenom o när man sedan undrat över någons släktskapsförhållande som härstammat från den yngre av dem klarnade dunklet med det samma när någon sade: Han o sonason ti "De lilla vellsijnade", namnet var bortglömt men öknamnet levde i minnet.

"Per av Sverige" hade varit i Danmark o där presenterat sig som Per ifrå Sverige o kom här att kallas så.

En anledning till att den förut nämnda Dorta Slatta fått sitt namn förtjänade också att nämnas. Hon lät munnen löpa hur som helst utan eftertanke.

Så skickades hon en gång till en granne med "småge-pölsa" (blodkorv), som det brukades när man slaktat o var tillsagd att hälsa från grisaren att "man fick inte försmå lidad". När hon kom in framförde hon hälsningen så:

Hälsa frå mor add här förslå inte lided. "Pölselorten" skall ha fått sitt öknamn därigenom att hon när hon var på väg med skaak-pölsa i det finska väglaget ramlat

ramlat omkull vid husknutet o spillt ut pölsan, blodkorvarna, samlat ihop dem igen o gått in med den men tagit fel o fått med något annat av samma form som brukade lämnas av bakom knutarna.

"Tjuva Per Hans" var namnet på en hel tjuvs rånarfamilj som varit en ansedd i välbergad bondfamilj utan tättarblod tills de rätt som det var blev avslöjande, fängslade i rumsakade i Anderslöv. Det var en av den tidens största sensation som sent glömdes, namnet kom också att häfta vid släkten i flera led, till sorg o resa för många oskyldings släktingar.

Kristen Mär o Jakop Kräj var namn som uppstått genom ägarens umgänge med djur, något som man ogärna talade om. Pitter Snitt kom av att han var kastrerare, rackare liksom Rackare Karlson utanför Gärdslöv, (för särliga= orena hållna ofta av tättar-släkt.

Trompen eller Mårten Tromp kommer liksom Skitter av någon osnygg handling, han hade "trompad" på någon offentlig plats eller i sällskap, kanske vid bordet.

Utanför Gärdslöv vill jag nämna: Slotten och Slottan (skilda personer) hade suttit inne för något brott, "på slottet".

Sulten eller Sultan hade någon gång åmarknad stulit en sylta från ett torgstånd o namnet gick i arv tills nästan ingen visste något om upphovet. Per Havre hade stulit havre.

Hongen hade misshandlat en hund till döds. Gåsen hade kommit härav att en pojke som var mindre vetande varit satt till att vakta gäss o därvid kommit att slå ihjäl gåsen. Det hände vid Skurups marknads tid vid en av de stora vägarna.

En son i gården band den döda gåsen på pojkstackarens rygg o tvang så denne att gå fram o åter på den starkt trafikerade vägen en liten bit från Skurup hela dagen, eller var det kanske två dagar. Följden blev att bondsonen o ej vaktpojken man o man emellan kom att kallas Gåsen i hela sin livstid o det kan ifrågasättas om inte hela släkten, aktad i välbärgad, haft obehag av öknamnet som ej kan glömmas en o annan elak replik av gäss i deras närvaro kan komma fram ännu 70 år därefter.

Gamla Galanta=gammal o yster. Jins Himkommen utgör ett bevis för hur oerhört lätt ett öknamn kan uppstå.

Det var en ung man som gått i friareärende. Hans mor talade om hans företag. När han kom hem utan att ha lyckats frågade man hans mor "hur det gått för Jins", eller kanske var det Per, hon svarade då undvikande: "Jo, han e himkommen". Det var nog för att den unge mannen skulle komma att kallas Hinkommen i hela sitt liv o när han blev gift o fick barn blev det "Himkommens Per o Elna o.s.v. o när de vuxit upp

"Per Himkommen", o.s.v.

Höga Ritta utgör en förvrängning av högre rättning, mannen var befäl i skarpskyttekåren o när han kommenderade sin trupp lät det för dem som höga "ritta" o så kom mannen att kallas. "Knipstett" hade suttit inne för stöld. "Det svarta fåret" av samma slag.

"Skidekrocka" härleder sig säkert från någon osnygg okynnes-handling långt tillbaka i tiden men namnet har levt kvar in i senaste tid.

"Mätta på dansen" (eller valsen) kallades en kvinna med flera barn med olika fäder, detta namn tycks dock ha dött bort med henne. "Moster på gadan" bodde i ett hus som låg vid bygatan o hon brukade stå på vägen för att få tillfälle att komma i samspråk med dem som kom vägen fram. "Klipper" hade fått sitt namn av vanan att säga klipp ti, han uppträdde gärna som medlare vid köp. "Gjutfar" hade fått sitt namn av sysslan som böneman.

Yrkesnamn

"Stobbaskräddaren" (stobb ett kvinnoplagg, tagelstoppad underkjol). Träberingjaskräddaren" eller träbeningjer (först

nämnd).

Snönver (en snäv, trång) sydde plaggen för små eller ansåg av vara materialet för "snönvert"=litet tilltaget.

"Skaggen", skräddaren, uppkomst okänd. Dessa namn Snönver o Skaggen överflyttades på barnen Snönvers Jins "Roger-spiss kom dels av utseendet dels av den plats där hans hus låg på en spets mellan två vägar.

"Backaskräddaren" kom av husets läge på en backe, namnet ägde endast bestånd under denne mans tid som oftast är fallet med sådana namn då ingen viss plats är nämnd har platsens namn blivit ett annat, då fortleva det i flera generationer trots avflyttning till annat ort.

"Tåntaskräddaren" kom av boplatsen på toften. Av andra yrkesnamn må nämnas från Gärdslövs "Gören Blaga" målare, talar för sig själv. "Kåle-smen" sysslade med klensmide, slog åden o drog ut tänder med verktyg som han själv tillverkat o var för övrigt mycket anlita som djurläkare.

"Arga-smen" talar för sig själv. Utanför Gärdslov kommer: Kristian Stenborrhare, borrhare sten. "Skola Elna", småskolläraredotter, som under faderns sista år skötte skolan i Lindby, blandad skola med alla klasser av barn från hela socknen, till belåtenhet utan annan lärdom än den hon fått

av fadern, det fanns barn som återvisats från prästen flera år i rad o voro både 17 o 18 år gamla. Lärarinna kallas hon aldrig men Skole-Elna kallades i all sin tid.

"Garpen" var skinnberedare. "Pål Karda" okänt. En målare var begåvad med flera öknamn, "Kaldrickja-brö", han var glad åt supannet o hans målning hade starkt tydre av just drickablandning med brödsmulor i. Så kallades han för - "Asa föas" (släpa föda) därför att han, när man bestod något gott på stället där han var, alltid bad att få lite hem ti mor.

Det tredje namnet "Jakaranda" sades han ha fått på så sätt att han en gång halkat omkull med sin färg o sina dunkar och därvid fått alltihop blandat omvartannat. När han såg det skall han ha sagt: "Där har ja ju jackaranda som ja aldrig har fått reda på fast ja försökt i hela mitt liv", imitation av jakaranda var målningen på modet på 1870-talet o kanske något senare.

Handlande hade i regel ett öknamn. Här några från orten, de komma ju inte knytas till visst mindre område. Rasmus-Låda. Besa-Karna, Likiste-Johanna eller Johanna-Hanluska, Bissen, Prickjorna, Niveran (snål) Lars Halm (handlade med halm o hette Holm), Johan-Bleck (bleckvans) Ysta-käringarna som köpte upp ägg e.d. i marknader.

Obestämbara öknamn

Hatterdal, Knickjon eller Ola Knickj från Gärdslöv.
Utomkring i orten: Stampen, Mossla i Syssla (makar)
koktrabossen, Pickje-Anna, Hjärte-Pär, Sludda Gulingjen
Hala-varden, Stårta Berta, Ingjar Pore, Metta Dålla. Snadd-
ran, Den förlorade sonen, Hans Råback, Nödi, (sexu-), Bäckjan,
Skädda karl, Jins Grydegrom, (utseendet ett adjektiv finns
i dialekten= bister uppsyn), Majorna (släkt) Pottosna (släkt-
slutet höns.) Gladorna (släkt) Gcannlonskan (tattare ruaka
till ruaka Kaln).

Ortsbestämda öknamn

Från Gärdslöv endast några exempel, det var nämligen vanligt
att platsens namn gick till namnet o förblev ofta där trots
förflyttning: Per Bom (Bomhuset), Mårten Krågemosse Per Pels
(Pelsahuset)=Pelsan, Pivare (Piparehällorna) Petter Långstäckj
Köse i Grönby har gett upphov till Kösekongen o Köse-sa (sij)
Från Ölov har man Ölovskången o från Slimminge- Slimminge -
kången o Slimminge-friaren (ett par original). Firingen (no 4)
Jins Himbär (Himbäred), Kristen Tånagras , Mårten i Krågen,
Per Dönel (Develstorg), Krattarna (Krattet) Ole Damn (Damhus)
Kona Snickaren (Konahus) Fuulen (Fulahuset) Hejda (Hejdan,

Påltana (Påhute) Per Kage Kagehärad, Fattihus-Lotta, Vassan - orna (Vassen) Häradsskrivare (arrendator av boställe) en förtjänst titel som kunde gå i arv i släkten.

Original

Så ha vi originalen som voro gemensam egendom för hela trakten då en del vandrade omkring i bygden. "Riksdagsmannen" var ortens största o mest kända original. Han sades ha fått sitt namn därav att han har gått den långa vägen till Stockholm för att som luffarens representant deltaga i en luffarnas riksdag. Han hade utvalt åt sig ett visst större område o utanför dess gränser satte han inte sin fot när han gick omkring i gårdarna o lade sin talan för brännvin o fastän mindre viktigt, mat. Han kallade sig alltid själv för Riksdagsmannen o ville respekteras därefter, bäst var om man ansåg det för en ära att få ett besök, då kom språklådan igång. Han ville också gärna ha äran av vad som hälst som var bra. Om t.ex. ett träd bar god frukt kunde gott riksdagsmannen påstå att det var därför att han satt det, lögn o orimlighet existera inte för honom. Man smickrade honom för att få honom att prata o hade roligt däråt. en sup då o då piggade upp man o man, men trädde man hans ära aldrig så litet för nära blev han stött o gick. Gärna talade han om sin inbillade

fästmö "fröken Julia", för henne hade man ett särskilt deltagande hon låg ständigt i badkaret för att få bort en svart fläck där bak ibland var den nästan borta o när den gick helt bort skulle bröllopet stå i riksdagsmannen bjöd då alla sina vänner. Trots tokprat, sprit o vegabondliv kaände han alla o värdesatte folk på sitt eget sätt, ja kan var en stor kännare av människorna. När man ej gjort nog av honom i en gård kunde han gå till rätta med dem i en monolog när han kom ut: "En sup bara, o bjuda Riksdagsmannen på pantofflor, nej, ja känner dig J-Ans A. från T."

Höjabackatåget o Hans Läst (om det är olika benämningar från olika orter o samma person har jag inte kunnat utforska) sprang i kapp med tåget o kom först fram.

Knös var en annan tiggare. Hans Läst hade en gång tagit en slaktad gås men den enfaldigare Knös skulle bära den. När de blevo eftersatta tog Hans som var omöjlig att hinna upp, gåsen o sprang sin väg lämnande den ganska oskyldige o dumme Knös att ta emot den stryk som vankade. Det skulle vara då Knös kom med förvanskningen av det kända ordstävet: "Den illa gör han illa får", det lät nämligen så från Knös: "Den illa gjärr farr". Topporne: Toppan o Långa Blå (kodda) var ett par systrar som gick o tiggade ihop en liten förmögenhet klädda

på ett i ögon fallande sätt med en röd ärm o en blå, en vit i en svart strumpa o.s.v. i samma stil. De voro tösäktiga därav den enas öknamn som man dock i regel ej ville säga ut utan förkortade som här ovan.

Ola Fäjnamål var ett annat namn o en något konstig individ som tog ovanligt långa steg därav namnet.

Lingjholmana, Mårten Lingjholm o Lingjholmapågen gingo också omkring i olikfärgade plagg, de

Fru Hatt var ett kvinnligt original som gick omkring på 1850-talet klädd i hatt något som annars aldrig kom i fråga då.

Så till sist ett par namn som utgör en humoristisk omskrivning av utländska namn o uttryck som man ej förstod eller kunde uttala. Så kallades allmänt den tyske eller polske skogsfostern Gottschavski man o man emellan för Schönsa o ett uttryck av okänd lydelse har kommit allmänheten att kalla en person för Nicks för Sticks, båda dessa uppgifter från Gärdslov.

Ett par ramsor där man kan misstänka att de nämnda orden utgöra öknamn för avsluta denna samling:

- Sissa, Sara, Klara, Blåpanna, Skidengua från Havrebjua. - Höjer o Göjen, Gläntan o Per Månsen, - Holldnan o Skånsman o Sven Dönver.

ACC. N:R M. 9511:13

Somliga i senare ramsan kända som de fattigaste vid Sillesjö-
gården.

Denna samling får av lätt förstådda skäl inte publiceras!

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND